

Yhteenveto 2 / 2010

Historiallinen Aikakauskirjan numerossa 2 / 2010 käsitellään useita teemoja:

Anglosaksien kirjallinen kulttuuri perustui suurelta osin aikaisempaan mantereella tuotettuun materiaaliin ja eteläiseen näkökulmaan. Brittein saarten läheisyys Pohjolaan ja anglosaksien osin eteläskandinaavinen tausta vaikuttivat kuitenkin heidän maailmankuvaansa. Irmeli Valtonen tarkastelee artikkelissaan ”Pohjoinen ääri anglosaksien maantieteessä” historiallis-filologisesta näkökulmasta kuinka nämä eri traditiot näkyvät maantieteellisessä tiedossa ja maailman pohjoisen äären kuvauksessa. Mitä kansoja ja alueita sijoitettiin Euroopan pohjoiselle laidalle anglosaksisissa lähteissä?

Irma Sulkunen tarkastelee vertailevasta näkökulmasta Uuden-Seelannin ja Suomen äänioikeusuudistuksia (”Kaksi tietä naiskansalaisuuteen. Suomen ja Uuden-Seelannin äänioikeusuudistusten vertailu”). Sulkunen asettaa reformit laajempiin historiallisiin, kulttuurisiin ja sosio-poliittisiin yhteyksiin ja kysyy, millaisia naiskansalaisuuden malleja uudistuksissa hahmoteltiin. Sulkunen painottaa demokraattisen kansalaisuuskäsitteen sukupuolittunutta luonnetta, mutta myös muita kansalaisuutta määrittäneitä tekijöitä, jotka muovasivat länsimaisia tasa-arvotulkintoja.

Missä määrin uskonnonvapautta voidaan myöntää turmelematta kansaa? Se oli polttava kysymys Suomen luterilaiselle kirkolle 1800-luvun lopulla. Johtavat kirkonmiehet kokivat olevansa siveellisesti vastuussa koko kansasta, eikä voitu tietää, mitä tapahtuisi, jos ohjaksia hellitettäisiin? Yrjö Tala tarkastelee uskonnonvapautta suomalaisessa yhteiskunnassa uskonnollisen tilan näkökulmasta (”Pakon ja vapauden välillä”).

Maria Jotunin postuumisti ilmestynyt romaani Huojuva talo (1963) on paitsi avioliittokuvaus myös mielenkiintoinen ajankuva maailmansotien välisestä Suomesta. Elina Martikainen tarkastelee (”Sotaa, sitä tarvitaan. Maria Jotunin kuvaus 1930-luvusta”) Jotunin teoksessa vastakkain esiintyviä väkivallan oikeuttavaa ja yhteiskuntaa säilyttävää diskurssia ja vertaa teosta Väinö Linnan Pohjantähti-trilogian kolmanteen osaan (1962) sekä Mika Waltarin romaaniin Appelsiininsiemen (1931).

Vuonna 1906 perustettu Kauniaisten huvilayhdyskunta muodostui ensimmäisinä vuosikymmeninä merkittäväksi suomenruotsalaisen kirjallisuuden ja taiteen keskittymäksi. Hanna Elomaa tarkastelee Kauniaisten menneisyyttä taiteilija- ja kirjailijayhteisönä ja syitä, joiden vuoksi tuo menneisyys on usein unohdettu. Ne liittyvät olennaisesti paikkakunnan luonteeseen esikaupunkina, jollaisilla ei yleensä nähty suurta itsenäistä merkitystä (”Kirjailijat ja esikaupunki. 1900-luvun alkupuolen Kauniainen paikkojen välisissä suhdehierarkioissa”).

Pasi Tuunaisen esittelee laajassa katsauksessa ”Sotahistorian atlanttinen yhteys. Angloamerikkalaisen akateemisen sotahistorian tutkimuksen piirteitä” Isossa-Britanniassa ja

Pohjois-Amerikassa harjoitettua monipuolista akateemista sotahistorian tutkimusta. Ala on kehittynyt perinteisestä operaatiohistoriasta ja säilyttänyt hyvin asemansa. Sen sisällä on lukuisia tutkimussuuntauksia, jotka ovat lainanneet menetelmiä monilta eri tieteenaloilta. Sodan yhteiskunnallisiin vaikutuksiin ja ei-sotilaallisiin puoliin alhaalta käsin pureutuva tutkimus alkoi jo noin 50 vuotta sitten. Nykyisin sotaa tutkitaan paitsi sosiaalihistoriallisesta näkökulmasta yhä enemmän myös kulttuurisena ilmiönä.